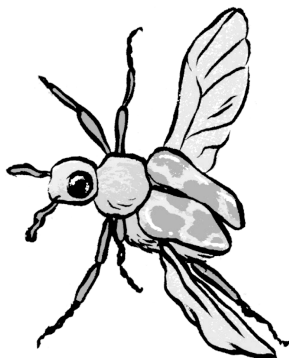

PROČ ZAHYNUL
LESLEY-ANN
JONES **JOHN**
LENNON?

KONEČNÝ PORTRÉT HUDEBNÍ LEGENDY

OZVĚNY

Paměť a myšlenky jsou jako příliv a odliv. Neustále mění tvar. Dokonce i ti, kteří u toho byli, kdo znali a zažili Johna Lennona přímo, jako by zapomínali. Někteří přepisují události, aby zaplnili mezery, což je přípustné. Čtyřicet let je celý život. Ten Johnův netrval déle. Těžko uvěřit, že už tu není. Rok 2020 je mezníkem – čtyřicet let uplynulo od jeho zavraždění, padesát let od oficiálního rozpadu Beatles,¹ šedesát let od jejich začátků v Hamburku. V tomto roce by John oslavil osmdesáté narozeniny, což se nabízí jako vhodná příležitost vydat se po jeho stopách a přezkoumat události. Pokud vám ještě nebylo padesát, v době rozpadu skupiny Beatles jste ještě nebyli na světě. Je-li vám méně než čtyřicet, nebyli jste tu, když John zemřel. Zdá se vám to nepředstavitelné? Anebo vám připadá, stejně jako mně, jako by tu stále byl?

Existuje tolik verzí Johnova příběhu, kolik po světě chodí lidí ochotných o něm vyprávět. Pokud však jde o pravdu, fakta a čísla mohou být na překážku. Pletou-li se do vzpomínek domněnky a teorie, vede to ke zmatku. Jsou-li předpoklady kořenem omylů, spekulace je zlodějem racionálního

uvažování. To všechno se plete člověku do cesty. John uhodil hřebík na hlavičku (nebo snad ne?) v textu písně *Beautiful Boy (Darling Boy)*, na posledním albu vydaném za jeho života a nazvaném *Double Fantasy*: „Život je to, co se ti děje, zatímco máš plnou hlavu plánů do budoucna.“⁴²

Během svého hektického a kontroverzního života, který časově dosáhl jen poloviny života běžného, John pronesl mnoho slov. Vracel se ke svým výrokům, a své myšlenkové pochody a vlastní minulost neustále přepisoval. Těmito skloňny mate kronikáře stejně dobře jako protichůdné a měnící se vzpomínky lidí, kteří žili v Johnově blízkosti, i těch, s nimiž se jeho cesty zkřížily. Nechává nás hádat, to je celý John. Mate vás to? Tak to nejste zdaleka jediní.

Konec známe. Stalo se to v New Yorku v pondělí 8. prosince 1980. V tu noc fičel vítr, ale na to, že byl prosinec, bylo počasí mírné. Limuzína dovezla Johna a Yoko domů z večerního nahrávání v Record Plant studiu, k nájemnímu domu Dakota dorazili kolem 22.50 hodin východního standardního času. Ocitli se tváří v tvář mladíkovi z Texasu, který držel v ruce revolver ráže 38 a výtisk knihy *Kdo chytá v žitě* od J. D. Salinger. Pětadvacetiletý Mark Chapman už na ně čekal. V klidu na Johna vystřelil pět kulek, minul jen jednou. Policie odvezla Johna do Rooseveltovy nemocnice na rohu padesáté deváté ulice a Central Parku, kde devětadvacetiletý chirurg s tříletou praxí, doktor David Halleran, držel v rukou Johnovo srdce, prováděl srdeční masáž a tiše se modlil za zázrak.

Co že to bylo za doktora? Copak předchozí záznamy nevyzdvihují úsilí Stephana Lynna a Richarda Markse, kteří Johna údajně operovali? Doktor Lynn poskytl mnoho rozhovorů, v nichž své vzpomínky stále přikrášloval. Dokonce tvrdil, že Yoko ležela na nemocniční podlaze a tloukla hlavou

o zem. Avšak doktor David Halleran, jenž si už vyslechl výroky mnoha lékařů, kteří si připisovali účast na pokusu o záchranu Johnova života, vstoupil v roce 2015 na scénu, aby historickou skutečnost upřesnil. V rozhovoru natočeném pro Fox TV, v pořadu *Media Spotlight Investigation* (Vyšetřování v záři reflektorů) uvedl, že ani Lynn ani Marks se Johnova těla nikdy nedotkli. Jeho tvrzení podepřely dvě zdravotní sestry, Dea Satoová a Barbara Kammererová, které spolu s ním v osudnou noc pracovaly na sále číslo 115. Přidala se k nim i Yoko a popřela hysterické tlučení hlavou o podlahu. Trvala na tom, že se snažila zůstat v klidu kvůli jejich pětiletému synu Seanovi. Svými slovy podepřela výpověď doktora Hallerana. Proč se však neozval dříve?

„Připadalo mi nevhodné přijít a říct: Zdravím, já jsem Dave Halleran, to já se tenkrát staral o Johna Lennona,“ vysvětloval doktor. „V té době jsem toužil zalézt do nějaké díry, prostě jsem jen chtěl jít domů. Byl jsem vystresovaný a rozčilený, člověk se zkrátka cítí zodpovědný a přemýšlí, jestli neměl udělat něco jinak.“

Byli jste v té době v Americe? Byli jste mezi dvaceti miliony diváků, kteří doma sledovali v pondělí večer zápas mezi New England Patriots a Miami Dolphins na kanálu ABC? Vzpomínáte, jak komentátor Howard Cosell zápas přerušil, aby oznámil tu hrůznou událost, že John Lennon byl zastřelen? Nebo jste patřili k mnoha dalším milionům diváků, kteří tu zprávu zaslechli v pravidelných zpravodajských vstupech na NBC nebo CBS? Možná jste zrovna směřovali do Upper West Side na vigilie? Třeba jste byli v úplně jiné části světa, zapínali jste televizi se zpožděním a sledovali zástupy zarmoucených fanoušků, jak se vlečou blátem Central Parku, hází květiny skrze kovové tyče plotu obytného domu Dakota a tesklivě zpívají *Give Peace*

a Chance? Doneslo se vám, že ve chvíli, kdy doktor přišel Yoko oznámit, že její manžel zemřel, uslyšeli z rádia písničku *All My Loving*? Televizní producent Alan Weiss to slyšel. Ležel tehdy zrovna na lehátku v nemocniční chodbě a čekal na ošetření po nehodě na motocyklu. Existují náhody?³

Pokud jste v té době už byli na světě a byli jste zrovna v Anglii, s největší pravděpodobností jste tvrdě spali. John zemřel kolem jedenácté v noci východního standardního času, v pondělí 8. prosince (záznamy ohledně přesného času úmrtí se liší), což znamená, že ve Spojeném království byly čtyři hodiny ráno greenwichského času, úterý 9. prosince. Zprávu o jeho smrti odvysílal přes Atlantik Tom Brook, newyorský reportér BBC, jemuž ji sdělil popový magnát a textař Jonathan King, který zrovna pobýval v New Yorku. Brook se neprodleně rozjel k Dakotě. Z telefonní budky okamžitě zavolał do Rádía 4, do vysílání programu *Today*. Tentokrát v televizi ještě neběžel dnes již obvyklý ranní televizní program, většina lidí ráno poslouchala rádio. Řekli Tomovi, ať zavolał znovu v 6.30 ráno, až poběží živé vysílání uváděné ten den Brianem Redheadem. Brook v kanceláři odšrouboval telefonní přijímač a propojil dráty, aby mohl vysílat své nahrávky z ulic, bez internetu, bez e-mailu, bez mobilu. Brian Redhead s ním vedl živý rozhovor v ranním vysílání. Když jsme pak ráno vstávali, abychom šli do školy, do práce nebo se psem, ta nepředstavitelná zpráva zněla všude kolem.

*

Kde jste byli vy, když jste tu zprávu zaslechli?

Toť otázka. Slyšíme v ní ozvěnu Hamletova nesmrtelného monologu; tato otázka je pravděpodobně nejčastější otázkou

naší doby.⁴ Příslušníci „tiché generace“, narození mezi polovinou až koncem dvacátých let a začátkem až polovinou čtyřicátých let, a pováleční „baby boomeři“ (generace narozená v poválečné prosperitě USA), si obvykle vybavují, kde přesně byli a co dělali, když se doslechli o atentátu na prezidenta J. F. Kennedyho. Stejná otázka vyvstala v rozhovoru s mými dětmi ve chvíli, kdy jsem prováděla výzkum před napsáním této knihy. „Musíte pochopit, že pro nás byl John Lennon něco jako JFK,“ řekla jsem. „Ale proč?“ zeptal se můj školou povinný syn. „Co s tím má společného letiště?“

Mileniálové a postmileniálové, přesněji řečeno generace Y a Z, si tuto otázku spojí se smrtí Diany, princezny z Walesu, i navzdory skutečnosti, že v čase její tragické nehody byli pouhými kojenci nebo dokonce ještě ani nebyli na světě. Převážně jde tedy o ty uprostřed, o takzvanou generaci X, která přišla na svět v šedesátých letech; její příslušníci si tuto otázku spojí nejčastěji právě se jménem Johna Lennona.

Máme zde trojici nesmyslných úmrtí, jež spojuje víc, než je na první pohled zřejmé. Když byl 22. listopadu 1963 zavražděn v texaském Dallasu třicátý pátý americký prezident, rozvířily se vášnivé spekulace. Jednal údajný atentátník Lee Harvey Oswald sám za sebe? Nebo ho poslala mafie? Měl nějaké spojení s Kubou? Kolikrát vystřelil? Střílel zezadu ze šestého patra, nebo z nechvalně proslulého travnatého pahorku, těsně před motorizovanou policejní jednotkou? Dlouho trvalo, než pátrání přineslo konkrétní odpovědi. Dodnes, téměř šedesát let poté, stále nejsou všechna fakta objasněna. Po smrti princezny Diany a Dodiho Al-Fayeda v pařížském podjezdu 31. srpna 1997 se záhadný bílý Fiat Uno stal symbolem oné tragédie. Celkem bylo prošetřeno sto sedmdesát pět konspiračních tvrzení. Ty nejkritičtější z nich vyšly z úst

egyptského magnáta Mohameda Al-Fayeda, jenž jako hlavní žalobce tvrdil, že princezna byla zavražděna na objednávku, protože čekala dítě s jeho synem. Mnozí do dnešního dne věří, že ji ze světa sprovodila britská SAS.

Vraťme se však k Johnovi. Dlouho se spekulovalo o tom, že s jeho smrtí jsou spojeni agenti CIA a FBI kvůli jeho předchozí levicově orientované politické aktivitě. Kolovala tvrzení, že usvědčený vrah Mark Chapman byl úkladný vrah s vymytým mozkiem, něco jako „Manchurianský kandidát“. Také zaznělo, že José Perdomo, nyní již zesnulý hlídač ve strážní budce u obytného domu Dakota, byl kubánský emigrant s vazbou na nepodařenou proticastrovskou invazi v Zátocce Sviní v roce 1961. Prostá pravda však nakonec zastánce konspiračních teorií nikdy neuspokojí. Vidíme to i na stoupencích „teorie o ploché zemi“, na otázce kolem „Obamova rodného listu“ nebo na „řízené demolici Světového obchodního centra v září 2001“. Experti však poukazují na jev disproporčního zkreslení a vysvětlují konspirační teorie jako vyrovnávací mechanismy vyhledávané vždy, když se na scéně objeví cokoli nesnesitelně nesrozumitelného. Lidstvo má tendenci odvrátit se od prosté argumentace a hledá vinu v širším kontextu.

*

Byli jste na světě v roce 1980? Pamatujete si Rubikovu kostku, Margaret Thatcherovou, Ronalda Reagana a toho, co zastřelil J. R. (čti Džejára), ať už to byl kdokoli? Vybavujete si spuštění prvního nepřetržitého zpravodajského vysílání na CNN? Sledovali jste zimní olympiádu v Lake Placid? Četli jste o Timu Berner-Leeovi, počítačovém vědci, jenž začal

pracovat na vývoji toho, co se později proměnilo ve World Wide Web (celosvětovou síť)? V té době jsme to nevěděli, ale právě to byl rok, který nám dal Macaulayho Culkina, Lin-Manuela Mirandu a Kim Kardashianovou; rok, v němž jsme si poklepávali nohou do rytmu *Call me* od Blondie, *Rock with you* od Michaela Jacksona nebo McCartneyho *Coming Up* a *Crazy Little Thing Called Love* od Queen; rok, v němž kralovali David Bowie, Kate Bushová, Diana Rossová a The Police; rok v němž nás opustili Jean-Paul Sartre, Alfred Hitchcock, Henry Miller a Peter Sellers, Steve McQueen, Mae Westová, John Bonham z Led Zeppelin a John Lennon z Beatles.

Zašli jste si v pátek 24. října toho roku do obchůdku s hudbou pro jeho nový singl (*Just Like*) *Starting Over*? Zaslechli jste cestou do školy nahrávku z rádia a pomysleli si „zdá se mi to, nebo se to vážně podobá písni *Don't Worry Baby* od Beach Boys?“ O tři dny později vydali singl ve Spojených státech, kde se *Starting Over* stala Johnovým vůbec největším sólovým hitem v Americe. A také posledním sólovým hitem, který kdy vydal. Pak přišel 6. leden 1981 a v Británii se dostaly hned tři Lennonovy hity mezi prvních pět nejprodávanějších. *Starting Over* zaujal páté místo, *Happy Xmas (War is Over)* druhé a vrchol žebříčku obsadil hit *Imagine*. Po následující tři a půl desetiletí se podobný úspěch nikomu nepodařilo zopakovat.⁵

*

O třicet osm let později stojíme v O₂ Aréně na londýnském poloostrově Greenwich a sledujeme Paula McCartneyho, jak propaguje své sedmnácté studiové album *Egypt Station*. Tohle

je poslední zastávka jeho strhujícího turné pojmenovaného „Freshen Up.“ A navzdory Paulovu dávnému zvyku odklánět se od původního stylu a hrát téměř výhradně svou vlastní hudbu, je tento večer oslavou všeho, čím prošel, oslavou Beatles, Wings a jeho vlastní tvorby. *A Hard Day's Night, All My Loving, Got to Get You Into My Life, I've Got a Feeling, I've Just Seen a Face.* Refrény burácí, jásající publikum je odráží k nebesům. Obrovské fotografie Johna a George se objevují na pozadí. Hraje *In Spite of all the Danger*, což je vůbec první nahrávka původní kapely Quarrymen. Pak Paul hraje *Here Today* jako smutnou poctu Johnovi. Znenadání na pódium vyskočí Ronnie Wood a Paul se do mikrofonu ozve, že „když už je tady, tak by spolu mohli něco zahrát.“ Vzápětí přibíhá svěží osmasedmdesátiletý muž a přidává se k nim. „Dámy a pánové,“ zachrptí Paul, „stále úžasný Ringo STARR!“ Ringo si sedá k bubnům a Ron si připíná kytaru. Pustí se do *Get Back* a stadion exploduje nadšením. „Nahrajte si tohle do hlavy,“ šeptám svým dětem. „Polovina kapely Beatles, půl století potom, co se rozešli. Tohle už nikdy neuvídíte.“

*

Jak jsme na tom my, kteří jsme přišli na svět v šedesátých letech, ale nezažili jsme kouzlo živých Beatles, protože jsme byli ještě dětmi? Bědovali jsme nad tím někdy, nebo to jen tak proběhlo kolem nás? Já patřím mezi ty druhé. Objevovala jsem svět v letech, kdy hrála kapela Wings, a Beatles jsem objevovala zpětně, až když jsem byla na střední škole. Nejprve jsem však obdivovala Bolana a Bowieho, okouzlovali mě Lindisfarne, Simon a Garfunkel, Stones, Status Quo, James Taylor, Roxy Music, Pink Floyd, Eagles, Queen, Elton